

Sabelskjöldarn

2013

Vår ordförande har ordet

Välkommen till 2013-års Sabelskjöldare. I skrivande stund, i mitten av februari, är det vinter med kyla och rikligt med snö. Det är inte den bästa tiden på året. Nu går vi mot ljusare tider och när ni har Sabelskjöldarn i er hand är det förhoppningsvis vår.

Vid vårt årsmöte den 1 september i Vadstena var vädret alldeles fantastiskt bra. Sommarens regnande blev ett allmänt samtalsämne även här och många besökare på årsmötet vittnade om att de under fredagen och lördagen hade rest i håll-regn större delen av vägen. I Vadstena möttes vi dock av en riktigt solig och vacker dag precis så som man tänker sig en inledning på hösten. Lite skämtsamt sa jag att Heliga Birgitta har haft mycket att säga till om i Vadstena - ja, det var väl hon som såg till att vi fick en solig dag. Att bara tacka det fina vädret för ett bra årsmöte kanske är att underskatta vikten av att så många Sabelskjöldare troget besöker våra släkträffar.

Jag tycker mig märka att många medlemmar är mycket flitiga besökare, hoppas att ni sprider den fina trivselen till de medlemmar som sällan eller aldrig deltar i våra träffar. Jag märker också att den fina släktkänslan smittar av sig, det är trevligt att träffas och att möta sina släktingar på de här ganska stora sammankomsterna - det länkar ihop oss ännu mera!

Vid mötet talades det om att vi om fyra år firar att det är 400 år sedan Carl Jönsson-Sabelskjöld adlades. Redan nu tror jag att vi måste börja tänka på hur vi ska fira detta. Släktföreningen bildades 1967, alltså för snart 50 år sedan, så det finns all anledning att fira och göra något extra trevligt 2017. Styrelsen tar redan nu emot förslag och bra idéer på hur vi ska fira och var vi ska vara. Föreningen har en stabil ekonomi men för den skull behöver vi nog öronmärka pengar till just detta ändamål och så blev det också beslutat på årsmötet. På mötet beslutades också att medlemsavgiften numera ska vara lika för alla, det vill säga 100 kronor per person, en rättvisare avgift för enskilda medlemmar som redan tidigare betalat 100 kr. Den ändrade avgiften innebär att vi får något mer pengar i kassan som kommer att bli ett tillskott att användas vid vårt jubileum!

Rolf Svensson
Ordförande

Huset vid sjöns ände

I ett manskårdshus i norra Kristdala socken finns ett flertal målningar uppförda på husets innerväggar i trä. På en av dessa målningar finns ett stort hus avbildat och enligt rykten skulle detta hus föreställa Sabelskjöldarnas bostadshus i Bråhult. Det är dock klart att huset inte är någon sedvanlig bondstuga, samt att läget framför vad som verkar vara en sjö, inte heller motsäger detta rykte.

På en av de andra målningarna är Kristdals nuvarande kyrka avbildad och på ytterligare en målning återfinns årtal 1834. Detta årtal är ett avsevärt senare än när det är sagt att Sabelskjöldarnas bostadshus i Bråhult skulle ha funnits. Å andra sidan kan målningarna ha uppförts vid olika tillfällen, men det är inget man vet med säkerhet.

Det är dock känt att inventarier från Kristdals gamla kyrka såldes på auktion efter det att kyrkan revs på 1800-talet och enligt fastighetsägaren är dessa målningar från denna auktion.

Hur det än förhåller sig är tanken hisnande att det kan finnas en avbild av Sabelskjöldarnas bostadshus i Bråhult!

Staffan Svensson och Birger Bring

Årsmöte 2012 i Vadstena

Släktföreningen Sabelskjölds årsmöte 2012 hölls 1 september i Vadstena folkhögskola. Ett hundratal medlemmar dök upp till förmiddagskaffet i skolans matsal, drack kaffe med nybakat bröd, letade upp gamla bekanta och knöt nya bekantskaper. Medlemmarna hade kommit åkande från Lycksele i norr till Östra Grevie i söder för att övervara dagen i den gamla medeltidsstaden vid Vätterns östra strand, ute på Östgötaslätten.

Efter sedvanliga mötesförhandlingar och en superb lunch bestående av rostbiff, potatisgratäng och rostade rotgrönsaker, delade sällskapet upp sig och gick ut på tre olika guidade turer i det vackra höstvädret. Några gick till Klosterkyrkan med anor från 1430-talet. Andra gick till heliga Birgittas klostermuseum, medan några vandrade ännu längre bort utefter vätterstranden för att besöka Vadstena slott. En påläst guide i 1500-talskläder hävdade där att han varit med ända från Gustav Eriksson Vasas tid.

I början av 1500-talet hade det varit en mindre försvarsanläggning på platsen, men redan år 1545, efter Dackeupproret i Småland och Östergötland, hade Gustav Eriksson Vasa känt att det behövdes en starkare försvarsanläggning. Det var då som själva slottsbygget kom igång. Gustav Vasa kom aldrig själv att bo på slottet. Det gjorde i stället ett par av hans söner. Magnus bodde där under senare delen av 1500-talet och därefter Johan. Gustav II Adolf ska ha hållit riksdag där och drottning Kristina lät på sin tid sätta upp en av landets första operor på slottet.

Det som kanske mest berörde dagens rosenstråleättlingar var att den man som den 6 mars 1597 utsågs till befallningsman över Vadstena slott och dess län hette Börje Rosenstråle. Samme man utsågs sedan den 17 juli år 1600 till hövitsman över Vadstena slott och stad med Hov och Motala samt dess underliggande län. Börje Rosenstråle till Sonstorp och Högsjögård i Västra Vingåkers socken i Södermanlands län var far till Ingeborg Rosenstråle som var gift med Carl Sabelskjöld i hans andra gifte, och mor till sju av hans barn, fyra söner och tre döttrar. Det kändes märkligt att gå uppför de gamla stentrapporna i slottet, nötta av tidens tand och undra över hur det såg ut där den gången då denne Börje Rosenstråle klampade uppför trapporna i dåtidens klädedräkt.

Men Vadstena lär ha funnits längre än så. Redan på 1100-talet ska det ha funnits en romersk kyrka där Rödortnet i dag står. Vadstena var då en anhalt på pilgrimsvandringen till Trondheim. I mitten på 1200-talet uppfördes sedan Bjäldebopalatset

av kung Valdemar Birgersson. Detta skänktes av Magnus Eriksson till Heliga Birgitta som i sin tur grundade Vadstena kloster. Heliga Birgitta lär ha funnits med i släktens historia även hon.

År 1400 fick Vadstena sina stadsprivilegier. Under några år utvecklades så staden med hjälp av besökande pilgrimer och affärsmän. Men 1550 konfiskerade Gustav Eriksson Vasa munkklostrets egendomar varvid klostret stängdes. Även nunnorna tvingades lämna sitt kloster 1595. Klostret öppnades igen först 1637, men då som ett hem för krigsinvalider; ”ett krigsmanshus”.

Under en tid användes sedan klostret som fängelse och senare som hospital. 1954 fick Birgittastiftelsen dispositionsrätt över såväl Klosterkyrkan som klosterområdet. 1963 öppnades åter ett kloster, där det i dag bedrivs ett gäst- och vilohem.

Trötta av den långa vandringen utefter vätterstranden i den ljumma höstvinden återvände medlemmarna tillbaka till matsalen i olika klungor. Där serverades det kaffe med den sedvanliga Sabelskjöldstårtan i vit marsipan med det sabelskjöldska vapnet på, för dagen fraktad från en konditor i Nyköping av ordföranden Rolf Svensson. Under kaffet underhölls sällskapet av folkhögskolans musikelever med skönsjungande sång och pianomusik framförd av Karin Osbeck mezzosopran, Johan Kyhle tenor, Viktor Olin pianist, Fiona Jamieson pianist, Tom Sulek, pianist, samt Emma Sventelius mezzosopran.

En del passade på att inhandla släktföreningens bok om ätten Sabelskjöld och livdragonen Carl Sabelskjölds avkomlingar, CD-skivor och USB-minnen med släktforskning, en bild av vapenskölden och adelsbrevet, samt standar, pins och broscher med vapnet. Dessutom fanns det i år en DVD-film med en filminspelning gjord om gamla brudkronor från 1600-talet, där den sabelskjöldska brudkronan dominerade inspelningen.

Efter uppställning för en gruppbild var det så dags att skiljas åt för den här gången. Samtliga kunde konstatera att dagen hade haft ett gediget innehåll. Inte minst viktigt hade varit att en hedersmedlem hade utsetts under dagen. Det blev 96-årigen Herbert Bredhammar från Kristdala, med nummer 4 i släktföreningen, som fick den äran. Han var en av dem som varit med och startat släktföreningen.

Alla såg vi fram emot nästa släkthem, som enligt mångas önskemål kan komma att hållas på Julita gård i Södermanland – men det definitiva beslutet fattas senare av styrelsen.

Siv Grönwald

Några ord från mötesdeltagarna...

**Gun-Britt Sabelstierna,
Huskvarna**

”Det kom ett brev till mina föräldrar på 1960-talet från släktföreningen. Det är på mammas sida vi är släkt med Sabelskjöld, men pappa var mest entusiastisk och funderade på ett namnbyte. ’Nä, Petersson duger’, menade mamma. Men jag blev ändå intresserad av släkten och började med tiden leta efter släktingar. Senare fann jag en artikel som Siv Grönwald hade skrivit om ett släktemöte i Blacksta. På så sätt fick jag kontakt med föreningen”, berättar Gun-Britt Sabelstierna från Huskvarna, som trots allt bytte sitt efternamn runt 2008:

”Jag ville hitta ett namn som påminde om vår släkt. Jag testade lite olika varianter hos PRV och de sa ja till Sabelstierna”, säger Gun-Britt, som är ättling till Magdalena Strang.

**Alicia Honti,
Norrköping**

”Släkträffen i Vadstena är den första jag har varit på. Jag är 22 år nu, men har alltid hört mycket om släkten, så det var både intressant och roligt att vara med”, berättar Alicia Honti, som absolut vill åka på fler träffar.

Till Vadstena kom hon i både stort och gott sällskap. Runt bordet satt bland andra mormor, morfar, hans bröder, mamma och moster. ”Dessutom köpte vi cd-skivan, så det ska bli kul att försöka luska ut lite mer om hur allt hänger ihop.”

**Sig-Britt Holmgren,
Lycksele**

”Jag har fått kontakt med släktingar i Skåne tack vare släktföreningen Sabelskjöld, det är roligt”, säger Sig-Britt Holmgren från Lycksele. Hon är tillsammans med sina syskon oftast några av föreningens mest långväga medlemmar vid släktföreningens sammankomster. När vi träffades i Vadstena i augusti 2012 hade Sig-Britt rest ganska exakt hundra mil till årsmötet! Där blev hon även med överväldigande majoritet invald i valberedningen.

”Det var 1985 jag fick reda på släktskapet med Sabelskjöld. Då hade vi en lokal släktsammankomst i Gunnarn här i Västerbotten. Min farfars morfar Samuel August Samuelsson-Blomqvist var fjärde led från Märta, om jag har fått ihop det rätt.”

Herbert Bredhammar – en veteran i släktföreningen

Som medlem nummer 4 i vår släktförening beslutade vi förra året att utse Herbert Bredhammar till hedersmedlem.

Den 7 oktober 2012 en solig söndagseftermiddag besökte vi Herbert Bredhammar i hans bostad i Kristdala. Nu skulle Herbert, som i allra högsta grad är veteran i släktföreningen uppvaktas för sitt mångåriga medlemskap. Herbert vilade sig en stund på sin säng när vi kom men kvicknade fort till och hälsade bekant på oss. Vi kunde väl se att den höga åldern hade satt sina spår, men när vi efter en stunds samtal kom in på släktföreningen och vårt ärende blev han snabbt på alerten. När vi med blommor, släktstandar och diplom uppvaktade honom, frågade han oss flera gånger om han verkligen var värd allt detta. Att hedra en medlem som under många år med sitt arbete bidragit till släktföreningens fortlevnad är väl skäl nog. Herbert har under 19 år varit kassör och han har också under en period varit föreningens vice ordförande.

Efter vårt besök fick vi genom sonen Sören höra att Herbert känt sig smickrad och uppskattad, ja så mycket att han fick en liten energikick. Han berättade för andra besökare och för personalen på Nyhem där han bodde om hur belåten han känt sig att bli utnämnd till hedersmedlem. Vi hade väl ändå hoppats att Herbert, på god väg mot 100 år, skulle få några år till men den 5 januari, åtta dagar före sin 97-årsdag avled Herbert.

Tack Herbert, vi är tacksamma för dina insatser i släktföreningen och vi undrar om du inte från din nya boning ser till att vi även i fortsättningen sköter oss väl i styrelsen.

Styrelsen genom Birger Bring, Peder Svensson och Rolf Svensson

Äventyrliga släktingar

Att släktforska är som att öppna en låda fylld av fantasieggande berättelser. Här ryms umbäranden och äventyr, glädje och sorg. Till detta nummer av vår släkttidning har vi fått två oerhört intressanta bidrag. Det ena om en släkting som utvandrade till Amerika. Det andra om en annan Sabelskjöldare som i stället valde att styra mot Sydafrika.

Oskar Wilhelm Alrik Forssman (1822-1889)

Fregatten Octavia om 1 700 registerton i Kapstaden, Sydafrika. Det var med detta fartyg OWA Forssman hämtade arbetskraft från Kalmar.

Liksom sin yngre mer välkände släkting Raoul Wallenberg, härstammade Oskar Wilhelm Alrik Forssman från Elisabet Sabelskjöld och Magnus Stråle av Ekna.

OWA (Alrik) Forssman föddes i juni 1822. Hans far dog 1835, varvid faderns gårdar utanför Kalmar enligt uppgifter hade fått säljas billigt. Alrik kunde ändå utbilda sig till ingenjör, men affärsmöjligheterna i Sverige var begränsade och 1844 utvandrade han till Sydafrika. Han fick arbete inom sockerrörsindustrin i den brittiska kolonin Natal, innan han flyttade till Potchefstroom, den nya huvudstaden i Boer Zuid-Afrikaansche Republiek (ZAR).

Utvandring till "Scandinavia"

I Potchefstroom grundade Alrik ett företag för handel med bland annat elfenben, skinn, strutsfjädrar och ull. Snart hade han flera filialer. Samtidigt började han förvärva mark och så småningom blev han den störste markägaren i Sydafrika. Även regeringen gjorde affärer med honom, men betalade honom med gårdar. Han ägde sammanlagt cirka 140 000 hektar i olika delar av Transvaal, inklusive hans gårdar längs floden Vaal River, ett par mil från Potchefstroom, som han kallade "Scandinavia".

För att utveckla konstbevattnig av sina marker, beslöt Alrik Forssman att återvända till Sverige för att engagera unga män, som i utbyte mot fri resa till Sydafrika, skulle vara villiga att underteckna ett tvåårskontrakt på hans många gårdar.

I slutet av 1862, avseglade han mot Kalmar med sin fru, Emelia Enrita Amalie von Landsberg, som han hade gift sig med i Sydafrika, samt parets barn. Ombord fanns också två

afrikanska flickor från Potchefstroom, Dina Maria och Sara Makatemele, 17 och 18 år gamla. När flickorna klev ut på kajen i Kalmar skapade de stor uppståndelse i staden. Folket här hade aldrig tidigare sett svart från Afrika. I Kalmar födde Sara en dotter, som fick namnet Cecilia, men kallades alltid Millan. De båda blev kvar i Kalmar livet ut. Med tiden blev Millan en välkänd pianolärare i Kalmar. Både Sara Makatemele och Millan är begravda på den gamla kyrkogården intill slottet i Kalmar.

Den 12 augusti 1863, avgick fregatten Octavia, som Alrik hade hyrt för 18 000 riksdaler, på sin återresa från Kalmar till Port Natal (Durban) lastad med träplankor, järn och järnredskap (bland annat plogar och järnspisar) kalksten, tjära, öl från Kalmar bryggeri, vagnar, kärror, ansjovis (60 fat), saltad sill och ost. Ombord fanns också 35 svenskar plus kapten AE Palander, fänrik i svenska flottan. Passagerarna var 15 ogifta män, däribland Carl Olen, fem ogifta kvinnor och AA

Hellström och Carl Lönnngren med familjer. Den 17 november 1863 kom det svenska sällskapet säkert i hamn i Natal.

Alrik Forssman drömde om en lönsam handel mellan Sverige och Sydafrika och i en skrivelse av den 26 december 1863 skrev han: "Både i Durban och Port Elizabeth kommer det att finnas mycket att göra för svenska fartyg inom några år, eftersom odling av socker och ull växer kraftigt..." Tyvärr drabbade en förödande torka Transvaal 1865 så att floden Vaal torkade ut. Forssmans projekt blev ödelagt. De svenskar som var kvar på gårdarna i "Scandinavia" flyttade nu till andra delar av Transvaal. Många hade gift sig med döttrar till holländska jordbrukare så kallade "boer".

Alrik Forssman tog också sin äldre bror Magnus Forssmann (1820-1874), hans fru och fyra döttrar med sig till Sydafrika. Magnus var lantmätare i Sverige och Alrik introducerade honom för president Pretorius, och Magnus Forssmann blev den förste statlige lantmätaren i ZAR. Magnus skulle med tiden bli en av dem som utarbetade den karta som definierade gränsen mellan ZAR och portugisiska Moçambique.

Generalkonsul

År 1862 utsågs Alrik till portugisisk generalkonsul i Sydafrika av den portugisiska regeringen, som behövde någon som kunde tala ett antal europeiska språk och hålla kontakten med boerrepublikerna söder om deras afrikanska koloni Moçambique, också kallat Portugisiska Östafrika. Han behöll denna tjänst till 1880. År 1872 adlades han av portugiserna för sina tjänster och blev känd som "Chevalier" OWA Forssman. I sin egenskap av

generalkonsul bar han marin uniform vid officiella tillfällen.

År 1874 grundade Alrik Forssman Transvaal and Goldfields Company Extension Transport för post och gods mellan diamantfälten vid Kimberley och Pilgrims Rest, där guld hade upptäckts. Företaget använde lätta, täckta och fjäderförsedda fyrhjulsvarnar som drogs av 6–8 hästar. Med täta hästbyten kunde man avverka 15 kilometer per timme. Företaget gick dock i konkurs 1880, efter att ha kämpat för att upprätthålla en snäv tidtabell trots dåliga vägar, vagnshaverier, översvämmade floder och hästsjukdomar.

Thomas Baines, den kände brittiske konstnär som deltog i dr David Livingstones expedition till Zambezi, besökte år 1867 Potchefstroom och skriver i sin journal från resan hur han njöt av sin vistelse här och hur han lärde känna OWA Forssman. Tydligen var alla som besökte staden välkomna till denne gästvänliga och kultiverade köpmans hus. Alrik Forssmans hus var den enda tvåvåningsbyggnaden i staden. En framstående besökare i Potchefstroom under början 1880 noterar:

“Han bodde i ett hus fyllt med utsökta möbler, gammalt silver och jag såg inga försök att, som så ofta annars sker, hävda adligt ursprung, något som han hade all rätt att göra, eller omge sig med vapensköldar, som förekommer i sådant överflöd i hemmen hos välbärgade och pretentiösa personer, så man börjar undra om bara adelsfamiljer i Europa emigrerade. “

Döttrarna Forssman ansågs som de mest charmiga i staden och när familjen hade gäster dansade flickorna gärna och deras far spelade själv fiol, en Stradivarius som han hade fört med från Sverige.

Alriks sista tid

År 1877 upplöstes regeringen efter att landet annekterats av sir Theophilus Shepstone. Hans soldater hissade den brittiska flaggan i Pretoria utan ett skott eller protester från boernas sida. Alrik Forssman fortsatte som portugisisk generalkonsul och blev medlem av Shepstones råd. Vissa boer förlät honom aldrig för att han bytte sida, även om boerna motvilligt accepterade brittisk kontroll i området, eftersom man vid den här tiden var i ekonomiska svårigheter.

I mitten av december 1880 startade boerledare ett uppror mot annekteringen. De hade misslyckats att vid olika besök i England övertyga drottning Victorias regering om att återupprätta deras självständighet. Nu attackerades en brittisk kolonn på väg från Lydenburg till Pretoria och 60 medlemmar av den brittiska styrkan dog. Samtidigt avancerade en boerstyrka under general Piet Cronje mot Potchefstroom, och hotade att döda Alrik Forssman för att ha samarbetat med brittena.

Den brittiske befälhavaren, överste Winslow, lät bygga ett litet fort på 23 kvadratmeter, på ett fält i västra utkanten av Potchefstroom. Han bjöd Alrik Forssman, hans stora familj och några andra civila att ta skydd i fortet. Vad Alrik inte visste var att boerna skulle inta staden och förvandla hans hem till sitt högkvarter, trots att han hade satt upp den portugisiska flaggan och därmed hävdade diplomatisk immunitet. Belägringen varade från den 16 december 1880 till den 21 mars 1881, med förödande konsekvenser för familjen. Ganska snart blev det brist på mat och rent dricksvatten. Alrik förlorade två av sina barn, dottern Emily och en nioårig son, båda dog av dysenteri.

När belägringen var över var Forssmanns hus en ruin. Han lyttade till sin gård Rickertsdam nära Zeerust, Transvaal.

Belägringen som hade skadat hans hälsa och dödat två av hans barn tyngde honom för resten av hans liv. Han dog 1889 och är begravd i den Forssmanska familjegraven i Pretoria.

Trots materiella förluster var de flesta av hans gårdar kvar i hans ägo och strax före sin död startade han ett företag i London, Transvaal Lands Company, till vilket han sålde sina gårdar. På så sätt kunde han testamentera sina tillgångar till hustrun Emelia. Efter hans död reste Emelia till Sverige, där hon köpte ett stort svenskt trähus som fraktades till Kapstaden och byggdes upp i förorten Kenilworth, där hon tillbringade resten av sina dagar.

Alrik Forssman spelade helt klart en viktig roll för utvecklingen av ekonomin i det tidiga Transvaal. Bortsett från att vara en entreprenör kan han också betraktas som ”stamfader” för den svenska utvandringen till Sydafrika.

Brian Musto

(direkt ättling till Oscar Wilhelm Alrik Forssman)

På nästa sida kan du läsa om ännu en äventyrlig släkting.

Forskargrupp

Vid årsmötet i Vadstena fick styrelsen i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för att arbeta vidare med släkten Sabelskjölds anor. Gruppen har kommit igång och börjat arbeta med samma databas i programmet WebbHolger. Vi har bestämt att databasen ska kompletteras med fler grenar av Carl Sabelskjöld d.ä. Välkomna att höra av er om ni har material att skicka in, vi tar dock endast emot i formatet gedcom. Vi tar gärna emot fler medlemmar i arbetsgruppen. Du bör ha din forskning i ett program på datorn och vara van att arbeta i den miljön.

Kontakta forskning@sabelskjold.se

Karin Larsson

Carl Johan Samuelsson (1825-1862)

Strax väster om den lilla byn Swedona i en lantlig jordbruksbygd i delstaten Illinois i USA finns en lugn och välskött kyrkogård. Swedona hette ursprungligen Berlin när byn anlades 1836, men 1869 ändrades namnet; på 1850- och 1860-talen kom många svenska invandrare till området.

Västra Kyrkogården, även känd som Swedona kyrkogård, är sista viloplatsen för 446 personer. Bland gravstenarna finns ett imponerande granitmonument tillägnat 24 män från området som stupade i det amerikanska inbördeskriget. Ett av dessa namn är Charles Samuelson vid 43:e infanteriregementet, kompani C.

Carl Johan (senare Charles) och hans tvillingbror, Sven Magnus, föddes den 6 juli 1825 i Systertorp, Kristdala, Kalmar län. Deras mor, Caisa Lisa Svensdotter, var barnbarnsbarn till Märta Carlsdotter Sabelskjöld, en av de ”sex välborna jungfrurna på Bråhult”, dotter till Carl Jönsson Sabelskjöld och Elisabeth Duraeus.

År 1857 lämnade Carl Johan och hans äldre bror Olof Sverige. Invandringsdokument visar de kom till Amerika och började som jordbrukare i trakten av Andover, Henry County, där många andra svenska invandrare slog sig ner. Carl Johan beskrivs som blåögd med brunt hår, ljus hy och 162 cm lång.

I Andover träffade Carl Johan en annan svensk invandrare, Anna Carin Roos (Anna Catherine Rose i amerikansk version) som hade kommit till Amerika vid ungefär samma tid. Paret gifte sig den 1 maj 1860 och bosatte sig på gården i Andover. Den 26 februari, 1861 föddes dottern Christine. Den unga familjen var nu en del av den amerikanska drömmen.

*Monument från inbördeskriget -
Western Township Cemetary Orion Illinois*

Inbördeskriget

Det amerikanska inbördeskriget (1861-1864) var en period av starka ställningstaganden för både nordstaterna (Unionen) och sydstaterna (Konfederationen). Sydstaterna ville behålla ägandet av slavar, medan nordstaterna ville se dem fria. Detta underblåste våld och resulterade i slutändan i krigsförklaring mellan de två sidorna. Svenskarna i staten Illinois, som var en nordlig stat, var mitt i denna konflikt. Carl Johan kände, i likhet med andra patriotiska svenska invandrare, sin plikt att ställa upp när han blev kallad. Han rekryterades till nordstatsarmén i Galesburg den 1 september 1861, på en söndag eftermiddag efter kyrkan. Det var sista gången som hans hustru Anna och

deras lilla dotter Christine, skulle se Carl Johan.

I ett brev till Anna den 26 november 1861 berättar Carl Johan att han hade fått två filtar, kalsonger, skjorta och skor så att han slapp frysa. Den 16 december 1861 placerades Carl Johan i kompani C i 43:e Infanteriregementet. Det bestod av 100 svenskar och tre tyskar. Under de kommande tre och en halv månaderna förflyttade sig regementet från Illinois till delstaten Tennessee. Under förflyttningen hade männen tränats och blivit goda skyttar. De beordrades till Pittsburg Landing, nära kyrkan i Shiloh, som en del av general McClellands tredje brigad i Tennessees armé, och slog läger där i ungefär tre veckor.

På eftermiddagen lördagen den 5 april fick de order att hålla sig beredda för inspektion och översyn vid soluppgången nästa dag. När männen väntade på order denna söndagsmorgon, hördes plötsligt gevärseld framför dem. En lång trumvirvel från trumslagaren ljöd som tecken på alarm. Männen grep sina vapen och utrustning, ställde upp i led och marscherade till terrängen framför lägret och bildade där en försvarslinje.

De hade knappt tid att gå i ställning förrän fienden visade sig, marscherande divisionsvis i sådana massor att hela den terräng som nordstatssoldaterna kunde överblicka var fylld med fiender och så nära att den första försvarslinjen måste retirera. Överstelöjtnant Engelman beordrade då den andra bataljonen, som bestod av fem kompanier, bland dem kompani C, att bemanna första linjen. Bataljonen, cirka 300 man stark, tog upp denna position och höll den ungefär tio minuter mot en tiofaldigt större fiendestyrka, men föll sedan tillbaka till den första bataljonen och efterlämnade många döda och sårade på slagfältet. Carl Johan var en av dem som dödades omedelbart denna söndag morgon vid soluppgången.

Kämpade tappert

I slaget vid Shiloh och närliggande platser stupade nästan 4000 man. Deras kroppar, både nord- och sydstatare begravdes i skyttegravar och det var inte förrän 1866 som den federala regeringen lät flytta kvarlevorna av nordstaternas soldater och begrava dem på kyrkogården i Shiloh. Det finns 2359 soldater från nordsidan vars kvarlevor är okända och Carl Johan är en av dem. Sydstaternas stupade soldater fick ligga kvar i skyttegravarna eftersom den federala regeringen inte erkände dem som amerikanska militärer på den tiden, och de finns kvar på slagfältet i Shiloh än idag.

Slaget vid Shiloh anses vara ett av de viktigaste slagen i amerikansk historia och även om Carl Johan Samuelsson dog i början kämpade han med heder.

Carl Johans död innebar att Anna blev änka vid 35 års ålder med en 14 månader gammal dotter. Anna ansökte om änkepension för sig själv och Christine. Den var mager, men tillräcklig för att försörja dem. Anna gifte aldrig om sig.

Den 17 november 1877, 16 år gammal, gifte sig Christine med Claus Alfred Fehr som hade emigrerat från Jönköpings län 1867. De fick tolv barn, varav nio uppnådde vuxen ålder. En av döttrarna, Mildred Emilia, var min farmor och hennes son, George Vanderhoof, var min far.

*Edie Kassabian, Fresno, Kalifornien USA
(översättning Birger Bring)*

Smålands husarer

Kamratföreningen Smålands Husarer rider. Foto: Bertil Ring

"Efter det, Germund, vi förnimma att detta tyska krigsfolk, som vi dock med så svår besoldning och penningsspillan underhålla skola, är oss icke så trogna eller villiga emot fienderna som vi dem därtill betrott hade – och besynnerligen (i synnerhet) att de så nödigt vele söka busken eller gå vid skogen, när umtränger – så tycker oss att vi föga äro belättna med dem och hade för den skull mycket hellre gott troget svenskt folk i den städ, var vi det annars någorstädes bekomma skulle."

Det är kärva ord från Gustav Vasa till ståthållaren på Kalmar slott i maj 1543, och han hade anledning att vara orolig. Dackeupproret hade just slagits ned, men Dackes småländska bönder hade så när besegrat den reguljära armén förstärkt med tyska yrkessoldater. Kungen var mycket missnöjd med de tyska legoknektarnas insats. Uppror kunde kungen under inga villkor acceptera, men ett hade han lärt sig - smålänningarna var utmärkta soldater som inte "sökte busken" när det blev allvar.

Detta var upprinnelsen till Smålands Husarer eller som förbandet först kallades – Kungl. Maj:ts Skyttar uti Småland. Förbandet kom att, under olika namn, bestå i nästan 400 år. Inofficiellt kom regementet så småningom att kallas Smålands Husarer och bli intimt förknippat med landskapet Småland.

Otaliga småländska unga män, både frälse och ofrälse har ridit för Smålands Husarer, så också Sabelskjöldarna. Karl Jönsson värvade sig vid krigsmakten tidigt. Det är inte känt vid vilket regemente han då tjänstgjorde men det är troligt att det var vid Smålands Husarer eftersom han blev fänrik där 1616. Året därpå adlades han och steg i graderna. Han slutade som major. Då hade han varit vid regementet i mer än 25 år och kompanichef i ett par år.

Sabelskjöldarna fortsatte att rida för Smålands Husarer. Carls son Jöns Sabelskjöld uppger att han tjänat detta regemente i 25 år och anhöll därför att få bo kvar på gården Bråhult även efter det att gården blivit indragen till kronan under reduktionen. Även Jöns son Carl Sabelskjöld den yngre återfinns i Smålands Husarer. När han drog i fält med Karl XII var han dock i Kungl. Maj:ts Livregementes Dragoner. Detta var ett elitförband som kungen själv kommenderade. Både detta förband och Smålands Husarer deltog i det för svenskarna framgångsrika slaget vid Narva år 1700.

Carl dog – stupade eller dog av fältsjuka - 1700 eller 1701 och därmed slutade den siste adlige Sabelskjöldaren sin militärtjänst. Ättlingar till majoren Carl Sabelskjöld fortsatte dock att rida för Smålands Husarer ända tills regementet lades ned 1927. Många namn och händelser ur den svenska krigshistorien känns igen då man läser Smålands Husarers historia: Lützen, tåget över Bälten, Narva och Poltava är platser där smålänningarna kämpade.

Under större delen av sin tillvaro var Smålands Husarer en del av indelningsverket. Under 1800-talet växte arméerna i Europa till värnpliktsarméer med flera hundratusen man. Indelningsverket blev omodernt och avvecklades under de första åren på 1900-talet. De flesta småländska ryttarna övergick till att bli fast anställda

soldater avlönade av staten. En ännu större omställning för kavalleriet blev den militärtekniska utvecklingen. Traditionellt kavalleri kunde inte mäta sig med mekaniserade och bepantrade förband. 1925 togs beslut om att Smålands Husarer skulle avvecklas, och nyårsafton 1927 halades regementets flagga för sista gången.

Riktigt slutet för det anrika regementet blev det dock inte. 1928 bildades Föreningen Smålands Husarer. Fortfarande för föreningen traditionerna vidare från det gamla regementet dels som en kamratförening och dels genom att aktivt bedriva exercis och uppvisning till häst. Vid Husardagarna i Eksjö, vanligen andra helgen i juni, med kyrkparad och korum på Eksjö torg visar föreningen upp sig. De sentida husarerna syns också i sammanhang som Virserums marknad, Astrids Lindgrens Värld och vid privata arrangemang. De ger också ut medlems-tidningen Smålandsryttaren.

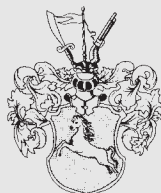
Birger Bring

Alfred Ohlsons
Smålandsryttaren,
Sora torget i Eksjö
Källa: Wikipedia
Foto: Bengt Oberger

Föreningen Smålands Husarers hemsida: <http://www.smalandshusarer.se/>

Tack till Ejbert Einarsson, Eksjö, för faktagranskning.

Ordförande: Rolf Svensson, Skålsvampv 3, 611 63 Nyköping
Tel: 0155-268 454, rolf.svensson@sabelskjold.se

Ord ledamöter: Birger Bring, Oskarhamn
Tel: 0491-730 21, birger.bring@sabelskjold.se
Peder Nilsson, Kristdala
Tel: 0491-711 21, peder.nilsson@sabelskjold.se
Staffan Svensson, Oskarshamn
Tel: 0491-845 05, staffan.svensson@sabelskjold.se
Annica Triberg, Kalmar
Tel: 0705-611 407, annica.triberg@sabelskjold.se

Suppleanter: Thina Rydell, Kalmar
Tel: 0733-544 569, thina.rydell@sabelskjold.se
Siv Grönwald, siv.gronwald@sabelskjold.se
Sävsjö, Tel: 0768-560 100
Bertil Stensgård, bertil.stengard@sabelskjold.se
Strängnäs, Tel: 0705-685 041
Britt Stenervall, britt.stenervall@sabelskjold.se
Enskede, 0707-122 353

Besök vår webbsida:
www.sabelskjold.se
www.sabelskjold.com engelsk version

Revisorer:
Gerd Ireman, Oskarshamn tel: 0491-165 33
Christer Andersson, Hultsfred tel: 0491-740 35

Valberedning:
Karin Larsson, Kalmar (sammanställande)
Tel: 0480-296 25, karin@karlstorp.nu
Ann-Marie Andersson, Kalmar
Tel: 0480-470 616, a_m-andersson@tele2.se
Hans Nilsson, Trelleborg
Tel: 0410-180 18, hbgn@hotmail.com
Sig-Britt Holmgren, Lycksele
Tel: 0950-280 40 sigbritt.holmgren@tuvtrask.se

Sabelskjöldarn textbearbetning och layout:
Thina Rydell och Annica Triberg, se adress till vänster

Har du förslag eller åsikter om innehållet?
Vill du skriva en rad eller två? Hör av dig!
Kom ihåg att meddela oss ev adressändring!

Möten och träffar 1964-2012

7 juni 1964	Minneshögtid 300 år CJS begravning, Blacksta kyrka
12 juni 1966	Minneshögtid 350 år Sabelskjöld/Strang till Bråhult, Kristdala/Forum Oskarshamn
11 juni 1967	Föreningen bildas, Kristdala
30 juni 1968	Årsmöte Kristdala NTO-lokalen
31 maj 1969	Släkträff Nyköping
7 juni 1971	Årsmöte Eksjö
11 juni 1972	Släkträff Kalmar
9 juni 1974	Årsmöte Gränna Hotell Ribbargården
14 juni 1975	Släkträff Hedemora
19 juni 1977	Årsmöte Växjö
10 juni 1978	Släkträff Kristdala NTO lokalen
8 juni 1980	Årsmöte Linköping
19 juni 1982	Släkträff Kristdala
12 juni 1983	Årsmöte Tranås
9 juni 1985	Släkträff Vetlanda Östanå Vårdshus
15 juni 1986	Årsmöte Flen Vårdshuset Loftet
27 juni 1987	Släkträff Vetlanda Östanå Vårdshus
17 juni 1989	Årsmöte Vadstena
13 juni 1992	Årsmöte 25-årsjubileum Kristdala
10 juni 1995	Årsmöte Norrköping
21 juni 1996	Släkträff Gustavsberg Skeviks Gård
5 sept 1998	Årsmöte Nyköping Nyköpingshus
25 aug 2001	Årsmöte Kalmar Kalmar slott
31 maj 2003	Släkträff Bråbogården
14 sept 2004	Årsmöte Söderköpings brunn
13 maj 2006	Släkträff Blacksta vingård
1 sept 2007	Årsmöte 40-årsjubileum Kristdala
29 aug 2009	Släkträff Nyköpingshus
28 aug 2010	Årsmöte Kalmar slott
1 sept. 2012	Årsmöte Vadstena Folkhögskola

Köp filmen om kronan

Filmen om den sabelskjöldska brudkronan är nu klar. Berättelsen handlar om användandet av brudkronor i allmänhet och om den sabelskjöldska kronan i synnerhet. Filmen finns på DVD-skiva och speltiden är 16 minuter. Medlemmar kan köpa skivan genom föreningen, pris 125 kr. Frakt tillkommer.

Hyr vår brudkrona

Släktföreningen Sabelskjöld förvaltar en brudkrona som av hävd brukar kallas "den Sabelskjöldska brudkronan". Den ställdes till föreningens förfogande 1970 av Sabelskjöld-sättlingar med avsikten att den ska användas vid vigslar inom släkten.

Stundar bröllop i släkten? Hyr vår egen unika brudkrona! Kontakta Staffan Svensson i styrelsen för mer information.